

MEGFIGYELŐK ROVATA

1982 szeptember

ÉSZLELŐK /észlelési hely/	vizu + foto	műszer	módszer
Budavári Attila /Szeged/	6	8,0L	v,
Czibalmos László /Satu M.,R./	7	5,0L	v,
Csiba Márton /Dunaújváros/	8	8,9L	tá,
Dankó Sándor /Szolnok/	0	1 8,0L	f,
Farkas Ernő /Veszprém/	1	4,5L	pr,
Fazakas József /Budapest/	25	15,0T	v,r,
Iskum József /Budapest/	10	8 6,3L	pr,tá,f
Kilencz András /Tatabánya/	3	15 Mc	v,
Kocsis Antal /Balatonkenese/	6	3,0B,5,0L,	
Kósa-Kiss Attila /Salonta,R./	7	6,3L	v,r,tá
Kren Gustav /Zagreb, Yu./	20	13,0L	pr,
Lakatos István /Maglód/	2	12,5T	v,
Murai Antal /Nádasdladány/	1	6,3L	v,
Ravasz Bálint /Gyopáros-fürdő/	3	5,0L	pr,r,
Schmidt Zoltán /Békés/	10	15,0T	v,
Szakács József /Tatabánya/	3	15,0Mc	v,r,
Vilmos Mihály /Nagykanizsa/	3	1 8,0L	v,r,

szeptemberben 17 észlelő 115 vizuális és 10 fotografikus megfigyelést végzett.

Észlelt foltcsoportok száma: 284
 Észlelt napok száma : 30
 Foltcsoport-MDF : 9,46
 Fáklya-MDF : 7,62

NAPAKTIVITÁS ALAKULÁSA SZEPTEMBERBEN

Meglepően nagy észlelési anyag gyűlt össze, a hónap minden napján történt megfigyelés. Három maximum volt: 4-én 15 AA; 15-én 11 AA, 26-án 13 AA; valamint három minimum: 9-én 6 AA; 20-án 4 AA; 28-án 7 AA-val. Kissé emelkedett az általános aktivitás.

1-én kel +12°-on a most már 9-szer visszatérő AA. A korábbi vezető foltja most tőle Ny-ra 13°-kal mint önálló H-típusú AA látható +10°-on. Senki sem remélte, hogy visszatér és megéli 270. napját illetve 10 rotációját. Már nem olyan monumentális, mint korábban, közepes méretű D típusú AA. 3-án elég különös, a vezető foltot legyező alakú területen szétszóródó U-PU halmaz követi /50 db U/. 4-én a követő rész tömörödik; 5-én maximális, a PU-száma; 6-án bomlik, 7-én CM-en s újra a 3.-i a kép; 8-án tovább csökken a követő /35 U/ C típusú; 11-ig teljesen széthull, a szabályos vezető foltot csak 4-5 pórus követi. 12-én nyugszik, mint monopoláris folt. Érdekesen fejlődik az ez előtt haladó /+10°-on/ folt. 1-én vese alakú, három U-val ÉK-ről befűződve. 3-án éppen szétválik, kétoldalt néhány pórus. 4-én kettéválik, a K-iben maradt U is osztódik. 5-én a folttól É-ra 7°-kal sok erős granulából álló mező alakul ki. Délután van a CM-en. 6-ra a követő folt Délről előzi a vezető foltot és É-D irányban állnak mindkettőtől K-re két-két pórussal. 7-én mégjobban leelőzi s a vezető-követő szerep felcserélődik. Feltűnően széthúzódnak. 8-án eltűnnek a szétszórt pórusok, követő mérete csökken. 9-10-én újabb foltok alakulnak ki köztük, de több nem látható, mert 10-én nyugszik. Egy szép foltcsoport haladt el -20°-on; 3-án volt a CM-en, 8-án nyugodott.

5-én kel -10°-on egy 38 ezer km átmérőjű monopolár, szép fényes fáklyamezőben. 7-én alakul ki körülötte körbe a fáklya halo szélén egy pórusokból álló gyűrű, K-i pereme rojtos. 9-én a központi magot két hid szakítja meg, 10-én csak egy hid /K-Ny irányban/. 11-én három hid darabolja, de É-D irány-

ban. A pórusgyűrűt felváltja egy pórus uszály /CM-en van/, mely 12-re eltűnik. 13-án két erősebb pórus követi. 14-én újra egyé olvad a mag, szép kerek lesz a folt, s megjelenik a pórus uszály /6 U/ 15-én csak monopolár. 17-én nyugszik.

16-17-én közepes méretű AA-k láthatók a CM-től K-re. Két C típusú a CM-nél és három D típusú -10° , $+19^{\circ}$, $+14^{\circ}$ -on. 19-én robbanásszerűen fejlődésnek indulnak. A két C típusú elhal. Az első D típusú vezető PU-ja növekszik 20-ig, majd csökken és 24-én nyugszik. A második D típusú 18-án egy vezető foltocskából és két párhuzamos, szabálytalan szerkezetű PU szigetből tevődik össze. 19-én a követő bomlik és keveredik. 20-án összeáll és 21-én egy K felé nyitott, szimmetrikus felépítésű "patkóvá" alakul. 22-től gyorsan bomlik, előbb a vezető tűnik el, majd 26-án nyugszik PU nélküli bipolárként. A harmadik D típusú AA 18-án H-ra olvad össze. 19-én új foltok alakulnak ki 6° -kal K-re és 20-án összekapcsolódnak újra D típusként. Szakadozott szerkezetű 22-től B típusú, elhalóban van. 28-án nyugodna, de 27-én mint pórus elhal.

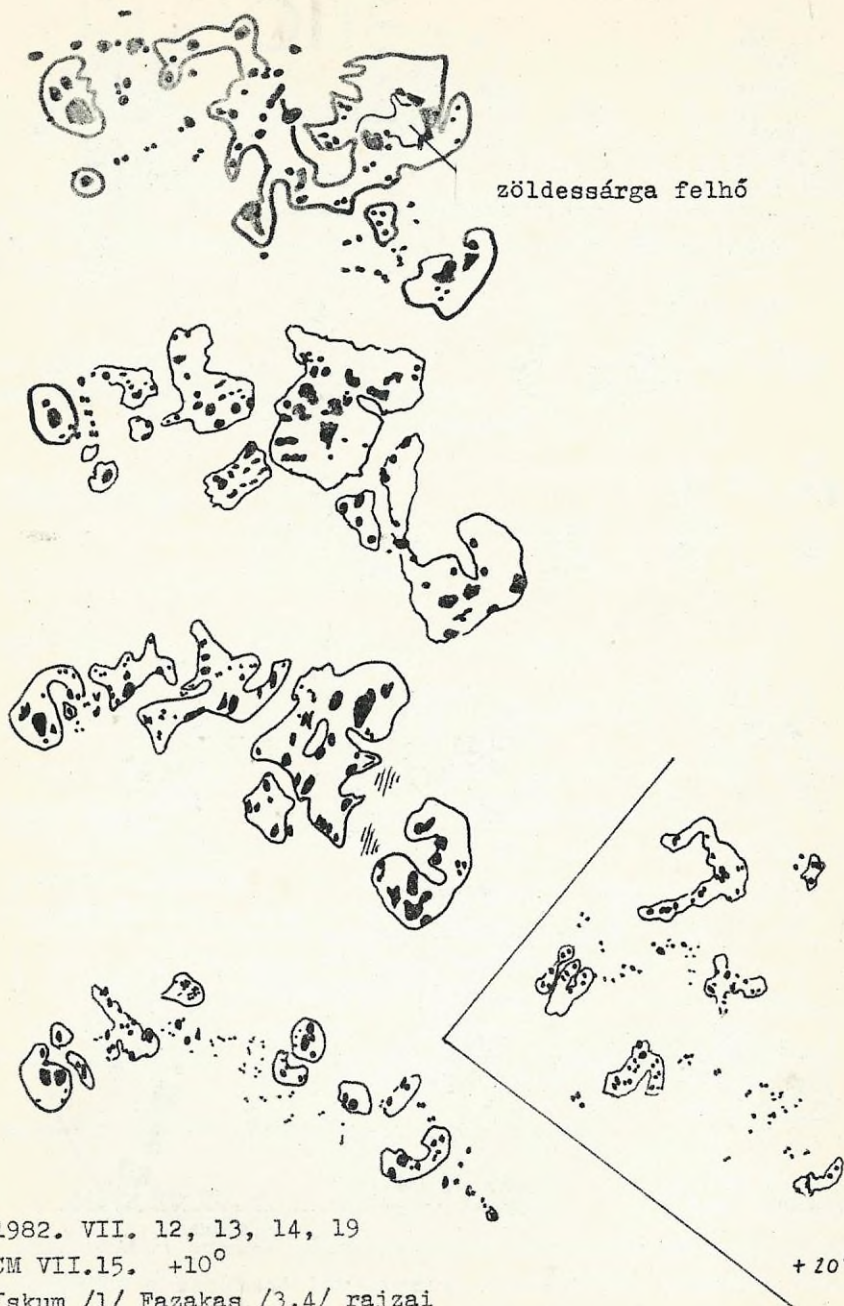
S megszületett a 11 rotáció! Bár kicsit sietett visszatérni, 25-én kel az eredeti csoport $+12^{\circ}$ -on. 30-án van a CM-en az AA közepe 8:45 UT-kor /G.Kren/. Előzőleg 6-án 24 UT-kor. Tehát kb. 23,4 nap volt ez a rotációja. Érdekes módon a szélessége nem csökken, nem közelít az egyenlítőhöz. 26-án szabályos D típusú AA, s hozzá kapcsolódik Ny-ról egy C típusú AA, mely 27-én már D típusú. 27-én mindkét AA követője fejlődik; 28-án az első AA vezetője is három foltból áll /43 U/, de 29-én már bomlásnak indul és 30-án csak a két külső folt és néhány pórus alkotja. Viszont a jubileumi foltcsoport megduplázódik 29-re, s 30-án E típusba sorolható, nagy összefüggő PU-kal. Hossza 125 ezer km, max. átmérője 50 ezer km, nagy fehér öböllel a követőben.

RÉSZLEGES NAPFOGYATKOZÁS

Ezúton emlékeztetjük az észlelőket, hogy december 15-én részleges napfogyatkozást figyelhetünk meg. Budapestről nézve a fogyatkozás $8^{\text{h}}24,^{\text{m}}3$ -kor kezdődik. Az első kontaktus pozíciószöge $318,^{\circ}1$. A legnagyobb fázis $9^{\text{h}}45,^{\text{m}}1$ -kor következik be, nagysága napátmérőben kifejezve 0,479. Az utolsó kontaktus időpontja $11^{\text{h}}05,^{\text{m}}7$; pozíciószöge $76,^{\circ}4$. A fogyatkozás fázisa az ország északkeleti részeiből nézve valamivel nagyobb lesz, meghaladja a 0,5 napátmérőt. Az ország többi részére vonatkozó részletes adatok megtalálhatók a Csillagászati Évkönyv 79. oldalán. Megjegyezzük, hogy a legnagyobb fázis nagysága itt is napátmérőben értendő, az oszlop fölött álló $^{\circ}$ jelölés sajtóhiba.

A fogyatkozás egyébként egész Európából, Észak-Afrikából és a Közel-Keletről figyelhető meg, legnagyobb fázisa 0,736 napátmérő, ezt a Skandináv félsziget megfigyelői láthatják.

Kérjük az észlelőket, hogy a jelenségről készített fotóikat a fogyatkozási rovaton kívül a napmegfigyelők rovatvezetőjéhez is küldjék el.

1982. VII. 12, 13, 14, 19
 CM VII.15. +10°
 Iskum /1/ Fazakas /3,4/ rajzai

-10°

fler N fler S

1982.VI.3.
UT 11:44

VI.06. UT 10:10 /Kósa/

+15°

VI.10. UT 15:30 /Iskum foto/
VI.21. UT 13:55 /Kren proj./
VI.24. 08:25

+15°

VI.17 UT 16:25

+10°

VI.13 UT 15:00
/F. J./

VI.15 UT 10:48
/Kósa/

vörös U
a zöldek 15:15
fénylés részlete

VI.21 UT 11:38
/Budavári A./

VI.23 UT 08:14
/Kósa-K. A./

VII.09 UT 17:15
/Iskum/